

Lukuinnon säilyttäminen eri elämänvaiheissa

Torstai 4.9.2025

Kouluttaja: Emma Laakkonen

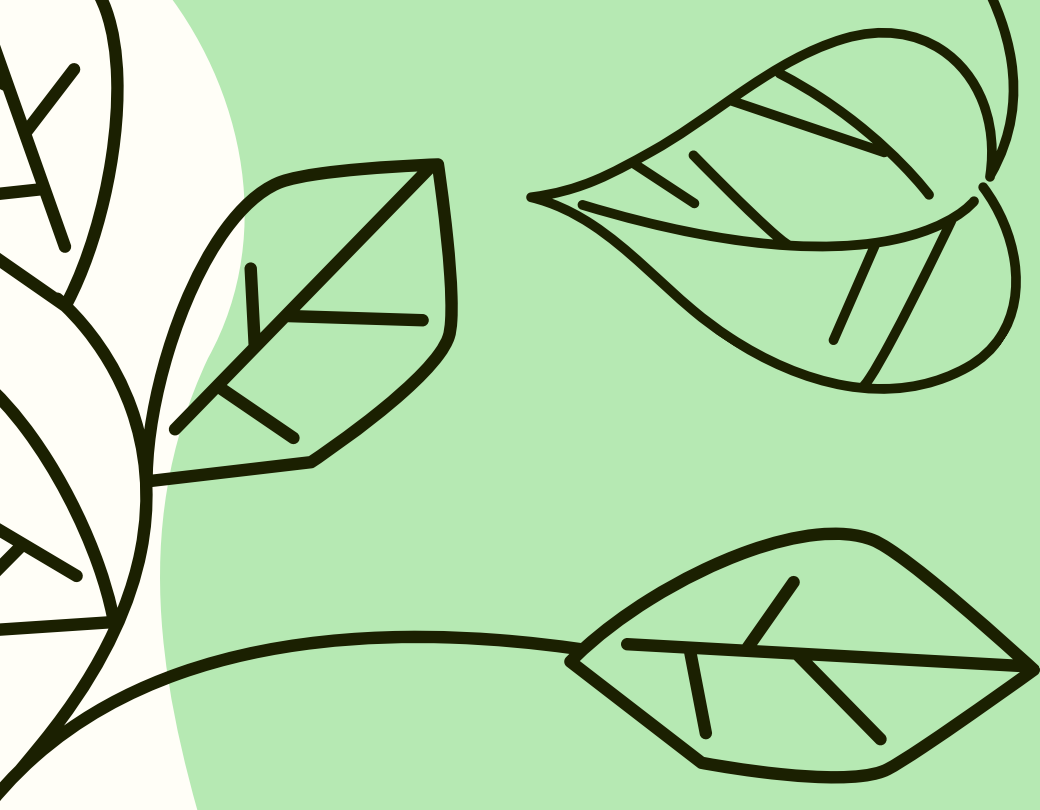

Esittäytyminen

Emma Laakkonen

- Äidinkielen ja kirjallisuuden aineenopettaja sekä alkuopetukseen ja lukemaan opettamiseen erikoistunut luokanopettaja
- Yrittäjä ja kouluttaja
- Lukemaan innostamistyötä mm. lukukoordinaattorina
- Suomen kielen oppikirjailija

Koulutuskokonaisuuden eteeneminen

- Kolme koulutuskertaa, joista jokainen kestää tunnin.
 1. Lukuinnon säilyttäminen eri elämänvaiheissa
 2. Lukemaan innostamisen menetelmät nuorille ja aikuisille
 3. Yhteisöllinen lukeminen ja sen hyödyt lukemaan innostamisessa
- Jokaisen kerran lopussa pieni tehtävä toteutettavaksi viikon aikana.
- Jokaisen kerran alussa lyhyt koonti toteutuneista tehtävistä.

Koulutuksen eteneminen

01 Esittäytyminen

02 Elämänvaiheiden vaikutus lukutottumukseen

03 Mitä on lukuinto?

04 Lukuinto yläkoulussa

05 Lukuinto toisella asteella

06 Lukuinto työelämään siirryttäessä

07 Lukuinto ruuhkavuosina

08 Lukuinto eläkkeellä

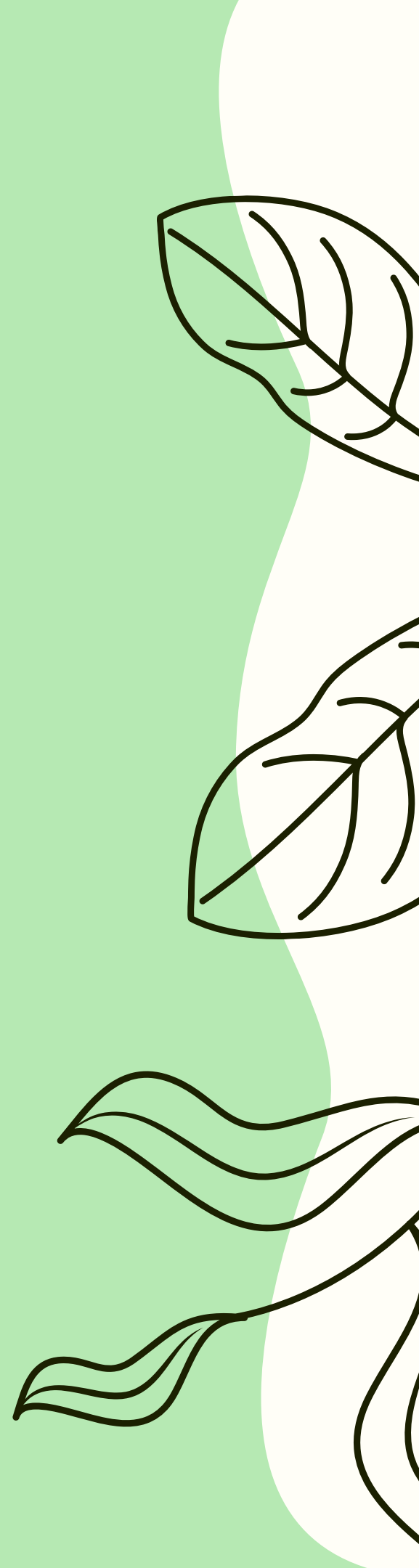
09 Kirjasto kumppanina eri elämänvaiheissa

10 Tehtävä työpaikalla

Lukutottumukset muuttuvat elämänvaiheiden mukana

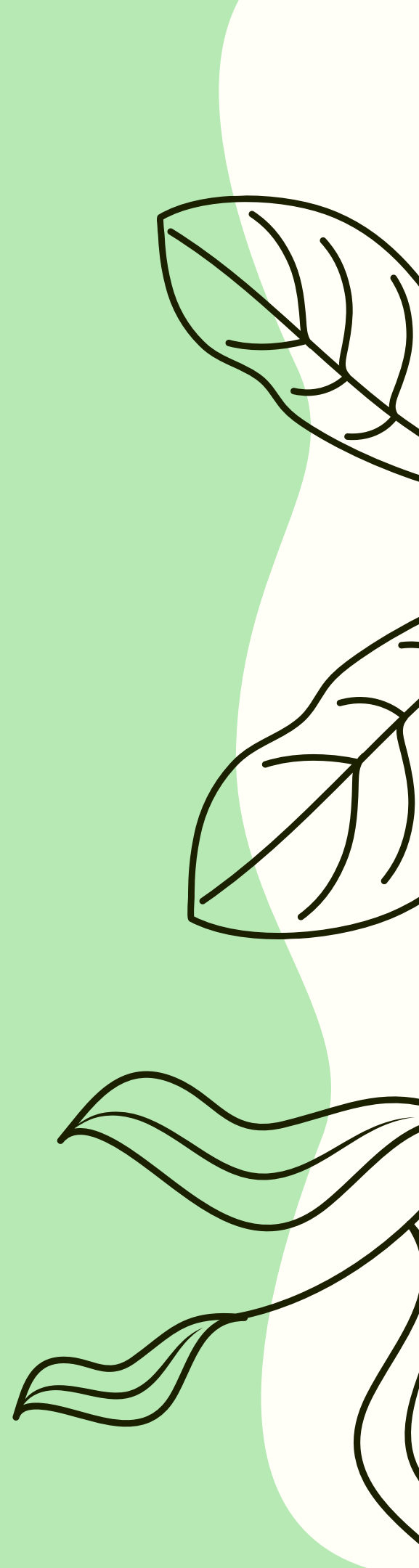
- Pohja lukutottumuksille luodaan jo lapsuudessa.
- Perheiden osallistaminen lukuinnostusta ruokkivaan toimintaan on tärkeää niin aikuisten kuin lastenkin kannalta.
- On normaalia, että lukuinto vaihtelee elämän aikana.
- Syyllisyys ja pakko ovat huonoja motivaattoreita.
- Luettavan tulisi mukautua lukijan elämäntilanteeseen.

Lukutottumukset muuttuvat elämänvaiheiden mukana

- Lukeminen voi loppua, kun sopivaa tai tuttua luettavaa ei löydy tai sille ei ole riittävästi aikaa.
- Lukuvinkkejä etsitään erilaisista kanavista eri elämänvaiheissa.

Mitä on lukuinto?

- Mielletään innoksi ja haluksi lukea mahdollisimman paljon.
- Pelkkä into ei riitä, jos oikeanlaista luettavaa tai aikaa lukemiselle ei ole.
- Innostuksen edellytyksenä on tietämys omista mieltymyksistä, käytettävissä olevasta ajasta sekä omasta lukutaidosta.*

Miten lukuinto syttyy?

- Voi syttyä useamman kerran.
- Oikeanlainen luettava vie mennessään ja saa lukemaan lisää.
- Lukemisen hyötyjen huomaaminen motivoi lukemaan jatkossakin.
- Lukeminen voi olla väline jonkin toisen kiinnostuksenkohteen toteuttamiseen (esim. kalastusoppaat kalastajille).

Miten lukuinto syttyy?

- Tylsyyden raja pitää ylittää.
- Lukeminen vaatii kestävyyttä ja sinnikkyyttä.
- Kirjatarjonnan tulee olla tuoretta, sillä tuore kirjallisuus innostaa aloittelevaa lukijaa enemmän.*
- Sarjamuotoiset teokset innostavat iästä riippumatta, sillä tuttuus helpottaa lukemista.

Miksi emme lue?

- Harjaantumattomuus mahdollisesti jo lapsuudesta saakka.
- Oppimisvaikeudet/lukivaikeudet, jotka tekevät lukemisesta työlästä.
- Sopivaa luettavaa ei osata etsiä.
- Lukeminen ei ole omassa elinympäristössä tapa viettää aikaa.
- Lukemiselle ei ole riittävästi aikaa.

- Lukeminen ei ole vienyt mennessään.
- Mahdollisuudet saada kiinnostavia kirjoja luettavaksi ovat rajalliset (sijainti, raha).

Lukuinto yläkoulussa

- Lukemiselle on paljon kilpailevaa toimintaa.
- Nuoret eivät puhu merkittävästi kirjoista keskenään.
- Moni nuori olettaa ikätovereiden lukevan vähemmän tai olevan vähemmän kiinnostuneita kirjoista kuin he itse.*
- “Joukoon sulautuminen” saattaa hillitä lukuintoa - se voi tosin myös lisätä sitä kaveriporukasta riippuen.
- Pakollinen lukeminen saattaa latistaa lukuintoa.
- Lukuvinkit saadaan netistä ja sosiaalisesta mediasta.

Kirjasto yläkoululaisen kumppanina

Lukemisesta puhuminen

- Kirjaston toiminta näkyväksi koulujen kautta
- Tapauksia yläkoululaisille kirjallisuusteemalla
- Äänikirjojen merkitys lukutaidon kehittäjänä

Lukupiirit

- Tiettyyn genreen tai lukemisen tapaan keskittyvät lukupiirit
- Virtuaaliset lukupiirit

Kirjavinkkaukset

- Kouluissa
- Sosiaalisen median tileillä
- Kirjastossa
- Lukuvinkki-listat

Kirjoja saataville

- Kirjapisteitä nuorisotiloille
- Kouluille kirjavinkkausten yhteydessä lainattavaksi
- Kirjastoauton näkyvyys

Lukuhaasteet

- Sähköisillä alustoilla
- Perinteiset lukuhaasteet
- Palkinto motivoi

Lukuinto toisella asteella

- Lukemiselle on edelleen paljon kilpailevaa toimintaa.
- Aikuiseksi kasvaminen on kovassa vauhdissa ja lukeminen saattaa tuntua turhalta.
- Luettavaa voi olla opintojen puolesta jo paljon, jolloin vapaa-ajan lukemiselle ei jää aikaa tai energiaa.
- Käsitys itsestä lukijana on muodostunut tietynlaiseksi; olenko hyvä vai huono lukija?
- Äänikirjat alkavat tulla mukaan perinteisten kirjojen rinnalle.

Kirjasto ja toinen aste

Toiminta kirjastossa

- Kirjavinkkaukset ammattilaisilta ja vertaisilta
- Kirjabileet

Toiminta kirjaston ulkopuolella

- Kirjalenkit
- Kirja-aiheiset WhatsApp-ryhmät

Yhteistyö

- Osallistuminen koulujen tapahtumiin
- Paikalliset nuorille suunnatut tapahtumat

Lukupiirit

- Kouluissa
- Kirjastossa
- Verkossa

Kirjavinkkaus

- Huomaamattomuus vinkkien pyytämisessä
- Digitaalinen mahdollisuus
- Äänikirjavinkkaukset

Lukuinto työelämään siirryttäessä

- Jopa 11% aikuisista on heikko lukutaito ja jopa 14% tarvitsevat selkokielistä luettavaa.*
- Sopiva luettava saattaa olla kateissa uuden elämänvaiheen kynnyksellä.
- Ammatillinen kirjallisuus voi alkaa kiinnostaa uudella tavalla.
- Opiskelujen päätyttyä on “päästy eroon” oppikirjojen pakkolukemisesta.
- Työpaikalla sanomalehtien lukeminen voi tulla osaksi päivärutiineja.
- Myös äänikirjat voivat kasvattaa suosiotaan esimerkiksi pitkien työmatkojen piristäjänä.
- Työttömien huomioiminen myös tärkeää.

Kirjasto nuoren aikuisen kaverina

Kirjastossa

- Yritetään saada kirjastoon
- Kirjailijavierailut
- Luennot, työpajat ja muut tilaisuudet
- Lukukoirat

Tapahtumat

- Kavereiden voiman hyödyntäminen
- Rentoa puuhaa, johon yhdistetty lukeminen ja kirjat
- Opiskelijatapahtumat

Kirjavinkkaukset

- Sosiaalinen media
- Digitaalinen mahdollisuus saada kirjavinkkausta
- Kirjaston tilat
- Henkilökohtaiset tapaamiset

Lukemisesta puhuminen

- Missä tilanteissa voisi lukea tai kuunnella äänikirjaa?
- Neuvot lukukestävyyden parantamiseen
- Äänikirjojen merkitys

Lukuhaasteet

- Sähköisillä alustoilla
- Perinteiset lukuhaasteet
- Eri tasoille sopivat haasteet

Lukuinto ruuhkavuosina

- Lukemiselle ei löydy aikaa samoista hetkistä kuin aiemmin.
- Lukemiselle täytyy löytää uusia hetkiä: lasten harrastuskuskausten välissä, koko perheen yhteinen lukutuokio.
- Lukemista voi tapahtua päivittäin, mutta luettava on suunnattu erimerkiksi jälkikasvulle.
- Äänikirjat voivat korvata perinteisen kirjan lukemisen.
- Lukutaito on vahvimmillaan 30-35-vuotiailla.*

Kirjaston tuki ruuhkavuosina

Koko perheen toiminta

- Perhetapahtumat, joissa huomioitu eri-ikäiset lukijat
- Yhdessä lukemisen hyödyt
- Alempien koulutusryhmien huomiointi

Lukupiirit

- Hiljainen lukupiiri
- Perinteinen lukupiiri

Lukijakuva ja kirjavinkit

- Vinkit lukuharrastuksen ylläpitoon
- Eri tasoiset luettavat ja erilaisen lukemisen arvostaminen näkyväksi

Kirjavinkkaukset

- Vinkkilistojen tilaaminen
- Sähköpostilista vinkeille

Tapahtumat

- Kirjalenkit
- Luetaan nuotiolla
- Iltasatukirjahyllyt esim. päiväkotien yhteydessä lapsille ja aikuisille
- Lukukummit työpaikoilla

Lukuinto eläkkeellä

- Kirjojen lukeminen pidentää ikää.
- Voidaan ehkäistä muistisairauksia.
- Osalla yksinäisyyden kokemuksia, joihin kirjat voivat tarjota pakopaikan.
- Saatetaan kiinnostua lukemiseen liittyvästä toiminnasta, jolle ei aiemmin ole ollut aikaa.
- Yhteisöllinen kulttuuriharrastus lisää yli 65-vuotiaiden terveyttä, vähentää lääkehoidon tarvetta sekä vähentää yksinäisyyden tunnetta.*
- 55-65-vuotiaiden lukutaito on selkeästi heikompi kuin muiden ikäryhmien.*

Kirjaston tuki ruuhkavuosina

Kokoontumiset

- Kirjallisuusaiheiset aamukahvit
- Lukupiirit

Etätapahtumat

- Virtuaaliset lukupiirit
- Kirjailijavierailuiden striimaus

Kirjaston ulkopuolelle

- Lukukummitoiminta vanhainkohteihin
- Organisoituneet retket esimerkiksi kirjamesuille

Kirjanvaihto ja kirjavinkit

- Kirjanvaihtopisteitä
- Rauhasa tutkittavia vinkkipöytiä
- Kirjavinkkaaja yhdistettynä aamukahvi-tilaisuuteen

Tehtävä työpaikalla

- Listatkaa, millaista toimintaa kirjastona jo nyt tarjoatte eri elämänvaiheissa oleville ihmisille.
- Havainnoikaa, mikä on alueellanne se ikäryhmä, joka jää vähimmälle huomiolle lukemaan innostamisen saralla.
- Kirjatkaa vähintään kaksi keinoa tai kanavaa, joilla voisitte kirjastona heidät tavoittaa.

Tehtävä valmis torstaina 11.9.2025

Ensi kerralla:

- Keinoja innostaa nuoria ja aikuisia lukemaan.
- Millaisia menetelmiä voidaan hyödyntää kirjastoissa lukuinnon sytyttämisessä sekä lukuinnon säilyttämisessä?

Aikaa kysymyksille

emma@emmalaakkonen.fi

[@opettaja_emma](#)